

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

DELAVCI, NE ZAHUJTE NA NUDITE SE NEPRILIKE

KONVENCIJA AMERIŠKE DELAVSKE FEDERACIJE SE BLIŽA.

In letos so preudarni delegatje izredno potrebni.

Washington, D. C. — Pogostokrat kritizirajo Ameriško delavsko federacijo tisti elementi, ki najmanj store, da federacija obvaruje zmotljive taktike. Letos bo pričela konvencija Ameriške delavske federacije dne 5. oktobra. Vršla se bo v Atlantic Cityju. Delavske organizacije — narodne in mednarodne — bodo na tej konvenciji zastopali predsedniki teh organizacij in delegatje, ki so izvoljeni na konvencijah ali s splošnim glasovanjem. Imenovani bodo tudi namestniki za marsikatero teh zastopnikov, ki pojdejo na konvencijo, ker bodo izvoljeni delegatje za zdržani.

Na to konvencijo spadajo preudarni delegatje, ki bodo znali izdelati načrte, da odbijejo prihodnji naskok kapitalistov na delavske razmere v tej deželi. Kaj nameravajo organizirani kapitalisti, ko jih ogroža izguba trgov, se vidi v izjavah britskih torijev in njih časopisja, ki je dospelo semkaj. Britski kapitalisti, ki so v zvezi s nekaterimi velikimi ameriški kapitalisti — skupinami, groze razbiti mirno delavsko gibanje s fašistovsko taktiko.

Ministrski predsednik Baldwin je izjavil, da morajo vsi britski delavci sprejeti smižanje mezd. Rudarji, železniki in pristaniški delavci, ki so imeli podporo Britskega strokovnega kongresa, so izdali razglas, da se ne bo premog prevzati na otoku, ako bodo rudarji izprti dne 31. julija t. l. Baldwin in Winston Churchill sta se podala in sta subvencionirala premogovniške podjetnike, da podjetniki lahko plačujejo staro mezdo. Grozila sta, da se maščujeta nad delavci, ko mine devet mesecev premirja.

Nazadnjaški dnevnik "Morning Post" je pisal: "Narod se mora rešiti sam. Vsak mož, vsaka žena... mora biti pripravljena na igri določeno vlogo — žrtvovati se mora in podvreči potrebni disciplini." Drugi listi so pisali: "Vlada se mora bojevati" ali "pa da mora priti do preizkušnje," ali "se mora pripraviti za najhujše, pripraviti za vpisane v državljansko službo." Socialistični dnevnik "Daily Herald" pravi, da take besede pomenijo, da se naj ustavnost zavrže in da se delavska strokovna društva postavijo izven zakona. "Torej naj bo," pravi Herald. "Bila bi zločina neumnost, ako bi se to svarilo ignoriralo. Delavci se ne morejo izogniti temu vprašanju ali umakniti boju, ako bi tudi hoteli, ki jim ga kapitalizem vsiljuje. Treba je spoznati, da bo to izravnavo za eno generacijo. To naj bo izravnavo, ki naj prinese svobodo in ne sužnost delavcem te dežele." List citira John Westleyja, ki pravi, da se morajo delavci pripraviti v novih vrstah in na novi podlagi za največji boj v zgodovini.

Ameriško delavsko strokovno gibanje dandanes razjedajo notranji prepiri, ampak delavska masa je bolj prehranjena kot v prejšnjih letih. Britsko delavstvo svari ameriško, da ta ameriška prosperiteta ne bo trajna in da je zdaj čas, da se delavci organizirajo uspešno. Bolje je, da se delavstvo organizira, kakor da čaka, da ameriški kapitalisti prične z ofenzivo.

Delegatje, ki pojdejo na konvencijo v Atlantic City bodo slišali nekaj najzmožnejših britskih delavskih voditeljev opisati krizo, ki se bliža Britaniji. Prav nič prazničnega ne bo v njih govorih. Padali bodo argumenti za delavsko pripravljanje.

Pregled dnevnik dogodkov

Amerika.

Mizerne mezde tekstilnih delavcev.

Splošna stavka je izdala. Za sestradance ni usmiljenja. Delavci ne smejo zamuditi prilike.

Po svetu.

J. P. Morgan je zadnje upanje Mussolinija.

Položaj v Siriji je še vedno kritičen.

Stavka kitajskih delavcev v Sangaju deloma končana.

Socialisti zahtevajo mir v Maroku.

Nove demonstracije fašistov na Dunaju.

Obpravna v Georgiji je končana.

Svet je trd napram sestradanim

ZELO REDKA SO DANDANES DOBRA DELA KRŠČANSKEGA USMILJENJA

Mati je ukradla steklenico mleka za prehranitev sestradane družine.

New York, N. Y. — Lačne nasititi spada med dobra dela krščanskega usmiljenja. Ampak čeprav se današnja človeška družba baha, da je krščanska.

Mrs. Eva Seidelman je priznala na sodišču Bridge Plaza Courtu, da je ukradla steklenico mleka. Povedala je sodniku Shortu, da je njen soprog že skozi šest mesecev brez dela. Družina se ni mogla prehranjevati in plačevati stanarino z desetimi dolarji, ki jih je prinesel domov vsaki teden eden njenih sinov, ki dela kot štacunski deček. Sodnik jo je dal odvesti v ječo, ker ni mogla položiti \$50 poroštva, da tam počaka obravnave do splošnega zasedanja.

Z maroške fronte

Rifijanci bombardirajo španski otok. Francozi javljajo o kapitulaciji Abdel Krimovih zavznikov.

Pariz, 22. avg. — Rifijanci zopet bombardirajo španski otok Alhucemas, kakor javljajo iz Madrida. Granate so doslej ubile 40 Špancev s poveljnikom posadke vred. Cela posadka na otoku, ki šteje 300 mož, je v nevarnosti. Otok se nahaja 300 metrov od brega. Rifijanci se poslužujejo topov, katere so vzeli Špancem in Francozom. Španski rušilci streljajo na rifijanske baterije na bregu, toda otoku se ne morejo približati.

Fez, francoski Maroko, 22. avgusta. — Okrog tristo mož maroškega rodu Oulez, ki so se bojevali na strani Abdel Krime, se je večerj podalo Francozom. Skejani rebeli so prignali seboj pet bikov, katere so ubili pred Francozi v znamenje miru.

UČILIŠČNI DIJAK SE JE UČIL DELATI.

New York, N. Y. — Organizirani mornarji imenujejo vsakega, ki dela samo za vožnjo, stavkokaza, kar mogoče Cornelius Osgood, graduiranec s harvardске univerze ne ve ali pa ne razume. Ta študent se zdaj pritožuje, da je moral vsak dan delati enajst ur na parniku "Minnekahda", na katerega se je vtihotapil, da se je vrnil domov. Neki uradnik Atlantic Transport kompanije je pa rekel, če bi bil Osgood tujezemec, tedaj bi bil deportiran.

PROČ Z NAPOJNINAMI.

New York, N. Y. — Hotelski in restavracijski delavci, organizirani v organizaciji Amalgamated Food Workers Union, zahtevajo \$50 mezde na teden in 8-urni delavnik. Oni izjavljajo, da se morajo odpraviti napojnine in povišati mezde.

MIZERNE SO MEZDE TEKSTILNIH DELAVCEV

V južnih državah so mezde škandalozne. — Najslabeje so plačani delavci v Alabami. — V južnih državah nimajo tekstilni delavci nobene organizacije.

New York, N. Y. — Razširjevalna divizija univerze v Severni Karolini oglašča v svojem poročilu mezde tekstilnih delavcev, ki se v južnih državah prav lahko primerjajo z mezdami, kakršne prejemajo kitajski kuliji. Lestvica pokazuje, da se v Alabami plačuje najnižja meza in sicer \$10.62 na teden, nekoliko višja pa v Južni Karolini in sicer \$11.16 na teden.

Na jugu in na severju ne delajo delavci skozi ves teden ali vse delavne dni skozi celo leto, kar pomeni, da delavci v resnici zaslužijo še veliko manj. V dvanajstih državah se delavci, ki izdelujejo tekstile iz bombaža, plačujejo takole:

Država	Povpr. meza, centi, na uro	Povpr. meza, centi, na leto
Mainehusetta	65.459	\$18.94
New Hampshire	458	\$9.89
New York	4.450	\$7.55
Connecticut	4.434	\$9.95
Rhode Island	4.481	\$8.87
Maine	3.979	\$8.53
Virginia	3.964	\$7.00
Pennsylvania	3.962	\$8.34
North Carolina	3.811	\$4.68
South Carolina	3.358	\$1.18
Georgia	3.252	\$1.68
Alabama	3.250	\$1.02

Organizirani tekstilni delavci v severnih državah pravijo, da te številke niso pravilne, ker so bile sestavljene na podlagi gradiva iz leta 1924. Od tega časa so imeli delavci še več poštenih in resničnih zaslužkov se je znižal. V New Hampshire in Connecticutu so mezde višje, ker so delovne ure tudi bolj dolge.

V Alabami ne prejemajo tekstilni delavci in najnižje mezde, ampak tam je tudi najmanj postav zaščito delavcev. Tovarinar v Alabami lahko določi, da morajo delavci in delavke delati toliko časa, kot se je njemu poljubilo, ali da se zgredijo pri strojih. V Severni Karolini in Georgiji je dovoljeno tovarnarju izkoriščati delavke po šestdeset ur v tednu.

Univerzitetno poročilo ne pove ničesar, kako so delavci v severnih in južnih državah organizirani. Ampak znano je, da o strokovnih organizacijah v tekstilnih tovarnah južnih držav ni duha ne sluha. Edini poizkus za organiziranje tekstilnih delavcev je bil napravljen, ko je organizacija United Textile Workers Union apelirala na konvencijo Ameriške delavske federacije, da naj pomaga osvoboditi neorganizirane tovarne v južnih državah. V tovarnah organizacije, pripadajoče k Ameriški delavski federaciji, in samostojne organizacije. Tem bojem so pripisali vsi uspehi, kar so jih dozdaj dosegli tekstilni delavci v severnih državah.

POČITNIČE ZA ŽELEZNIŠKE DELAVCE.

New York, N. Y. — Baltimore & Ohio železniška družba naznanja, da ostane 7.600 delavcev od 25. do 29. avgusta doma. Ti delavci delajo v delavnicah za popravila. Železniška družba se je dogovorila z zastopniki delavcev, da je boljše, ako od časa do časa ostanejo vsi delavci doma, kakor da bi eni delavci delali ves čas, drugi pa ostali doma.

UREDNIK USTRELIL GLEDALCA.

East Las Vegas, N. M. — Carl Magee, urednik iz Albuquerqua, se je na hotelskem mostovžu prepil z D. J. Leahyjem, prejšnjim sodnikom. V prepiru je potegnil samokres in oddal nanj strel, ki pa ni zadel njega, ampak gledalca John B. Lassaterja. Leahy je prvi urednika pobil na tla s pestjo.

Zadnje Mussolinijevo upanje je Morgan

Ameriški protidelavski element morda podpre podiračo se fašistovsko stavbo. Angleški bankirji nečejo več financirati fašizma.

London, 22. avg. — Situacija v Italiji je vsak dan slabša s finančnega in gospodarskega stališča. Mussolinijeva vlada dela na vse načine, da bi dobila zunanje posojilo, toda do zdaj še brez uspeha. Londonski bankirji so odrekli posojilo, ker so že itak preveč posodili in ne morejo dobiti niti obresti od starih posojil.

Fašistovski listi zdaj poročajo, da pride ameriški denarni kralj J. P. Morgan Mussoliniju na pomoč s sto milijon dolarji ameriškega zlata.

Položaj v Italiji je tako slab, da mora vsak čas priti do odločilne krize. Mussolini mora imeti finančno pomoč, ako se hoče obdržati. Angleški bankirji mu nečejo pomagati. Njegovo zadnje upanje je torej ameriški "open-shop" element, na čelu katerega sta Morgan in Gary.

Socialisti zahtevajo mir v Maroku

Resolucija francoskih, španskih in angleških socialistov se dalje glasi, da morajo Rifijanci dobiti neodvisnost.

(L. I.) — Dne 28. julija je bila v Parizu konferenca zastopnikov francoskih, angleških in španskih socialistov o maroškem vprašanju. Navzoči so bili Blum, Faure, Grandvallet, Longuet, Renaudel in Zyromski iz Francije, Wedgwood iz Anglije, Besteiro, de los Rios in Saborit iz Španije. Zastopniki so po dolgi diskuziji sprejeli resolucijo sledeče vsebine:

Predstavniki francoske socialistične stranke, socialistične delavske stranke Španije in delavske stranke Velike Britanije so dobobra pretresli položaj v Maroku, izvirajoč iz zadnjih dogodkov in zahtevajo od prizadetih vlad takojšnjo in odločno akcijo za mir v Maroku.

Mirovni pogoji, katere sta sprejeli Francija in Španija, morajo biti objavljeni, nato pa brez odloga sponočni direktno voditelju Rifijancev Abdel Krimu s izrecno zahtevo, naj jasno odgovori, da li je takoj možno mirovno pogajanje in sporazumljenje. Zastopniki so prepričani, da najboljša pot za doseg miru je, če se mirovna pogajanja brezpridržno vrše pod kontrolo mednarodnega javnega mnenja.

Mirovna pogajanja morajo najprvo in predvsem upoštevati sledeči točki: 1) Španija mora priznati neodvisnost rifijanskega teritorija; 2) Španija in Francija se morata zediniti glede nove meje v svrhu neizogibnega aranžiranja prehrane in ekonomske organizacije rifijanske dežele.

Socialisti Španije, Francije in Velike Britanije nadalje zahtevajo, da se vojaške operacije v Maroku takoj suspendirajo čim se otvora mirovna pogajanja. V slučaju, dua se ne doseže sporazum na mirovni konferenci glede te ali one točke, tedaj naj Abdel Krim, Francija in Španija predložijo sporne točke razsodišču Lige narodov. Želeti je tudi, da se mirovna pogodba čim je podpisana, registrira pri Ligi narodov in rifijanska država lahko vstopi v Ligo, če tako želi.

Socialistični zastopniki dalje izjavljajo, da maroško vprašanje spada v področje Lige narodov. Celo zdaj, ko še ni odobren mir, bi morala Liga narodov gledati, da se izvaja mednarodna pogodba, namreč svobodno izmenjavanje zdravniških misij v vojni coni in glede ukrepov proti vtihotapljanju orožja in proti gotovim prestopkom vojskovanja kot je poraba strupenih plinov ter skrbiti za človeško ravnanje z ujetniki in ranjenci.

SPLOŠNA STAVKA JE NEKAJ LE IZDALA

TEŽAKOM SE JE POVIŠALA MEZDA ZA 2 1/2 CENTA NA URO.

Nekaj izredno trdovratnih podjetnikov se še vpira.

New Haven, Conn. — Splošna stavka stavbinskih delavcev je le pomagala stavbinskim težakom, kajti osem in dvajset stavbinskih podjetnikov je podpisalo z organizacijo stavbinskih težakov pogodbo, nakar je bila stavka pri teh stavbinskih podjetnikih preklicana.

Po novi pogodbi bodo prejeli stavbinski težaki 67 1/2 centa na uro. Stara meza je bila 65 centov, zahtevali so deset centov povišanja na uro. Koncem leta se še enkrat poviša meza. Znesek bodo pa določile skupne konference.

Nova mezna lestvica za stavbinske delavce je sledeča za uro dela: Tesarji \$1, železostavbniški delavci \$1.25, električarji \$1, vodovodni in parovodni monterji \$1.06 1/2, plekarji, sobni alikarji in strojniki \$1.25, kleparji \$1.06 1/2, krovcji \$1.25, težaki in pomočniki ometačev 67 1/2, delavci za pribijanje lastnikov \$6.50 za tisoč ali \$1.25 na uro.

PO BITKI SO ARETACIJE NA DNEVNEM REDU.

West Frankfort, Ill. — Osemnajst rudarjev, ki so prijatelji umorjenega progresivnega rudarja Mike Sarovicha, so bili aretirani. Titalnica je zaprišegel vodja unijske frakcije, ki je po ljudski govorici v zvezi z ubijalci. Tokitelj je D. B. Cobb, podpredsednik poddistrikta. O njem sodijo, da ima zveze s klanovcem Alex Hargisom, ki je ustrelil Sarovicha na seji lokalne organizacije dne 11. avgusta v Zeiglerju. Cobb obtožuje osemnajst rudarjev Sarovicheve skupine zarote, da so imeli namen ga ubiti, ker je bil tepen. Poroštvo je bilo za vsakega določeno na \$2,000, zaslišanje se pa vrši dne 26. avgusta.

Ko so pokopavali Sarovicha je prišlo 280 avtov. Bilo je to svarilo klanovcem, da so opozicijski rudarji močni. Mrliška potrota je priporočila, da se Hargis obtoži umora. Priče so izpovedale, da je Hargis stal v veži unijske dvorane, da prepreči rudarjem mirno zapustiti sejo. On je direktno nameril na Sarovicha in sprožil.

Žrtev je bila med podporniki Henry Corbishlyja, ki je bil izvoljen predsednikom lokalne organizacije. Corbishlyja so odstavili odborniki poddistrikta, ker je prijel kompanijo zaradi nepravilnega tehtanja premogov. Frank Farrington, predsednik rudarske organizacije v Illinoisu, še ni podal izjave v tej zadevi.

BRZOVIAK SKOČIL S TIRA.

Columbus, O. — Brzovlak na pennsylvanski železnici je skočil raz tir dve miljii proč od St. Parisa, O. Tira je zapustilo sedem voz. Vozovi so se zatrkali doli po nasipu. Od železniških uradnikov ni mogoče izvedeti, koliko oseb je bilo ranjenih ali ubitih.

ŠTEVILO ŽRTEV SE JE POMOŽILO NA 46.

Newport, R. I. — Število žrtev s parnika "Mackinac", na katerem je eksplodiral parni kotel, se je pomnožilo na 46.

V bodoče pa mora Liga narodov skrbeti, da se internacionalizirajo morske ožine, ker le na ta način je mogoče obrniti ljudstva pred nevarnimi konkurenčnimi boji v interesu prestiža in ekonomskega egoizma.

Položaj v Siriji Je zelo kritičen

Francoska posadka je še vedno zajeta v glavnem mestu Druzov. Vstani zahtevajo odškodnino za bombardirane vasi.

Pariz, 22. avg. — Privatna poročila iz Sirije, ki prihajajo v Pariz, pokazujejo jako resno situacijo za Francoze. Kljub uradnim poročilom generala Sarraila, vojaškega governerja v Siriji, da je revolta končana, se boji nadaljujejo. Sovesta, glavno mesto Druzov, je še vedno v rokah vatašev in francoska posadka 700 vojakov je oblegana v trdnjavi.

Rebelni Druzji zahtevajo neodvisnost, svojo zbornico in svojo vlado. Dalje zahtevajo odškodnino za vasi, katere so francoski letalci uničili s bombami. Druzji so odklonili zahtevo generala Sarraila, da izroče orožje in streliivo Francozom. Rebeli pravijo, da so orožje in municijo, katero so vzeli Francozom, drago plačali s svojo krvjo.

Stavka v Sangaju Je deloma končana

Kitajski delavci so se vrnili na delo na japonskih ladjah, ne pa na angleških. Bojkot proti Angležem je v polnem zamahu.

Sangaj, 22. avg. — Več tisoč kitajskih pristaniških delavcev se je danes vrnilo na delo po dolgi stavki. Stavka je končana le na japonskih parnikih; angleški parniki še vedno počivajo v luk. Delavci, ki so se vračali na japonske parnike, so nalašč paradiral v čolnih in s godbami mimo angleških ladij, samo da so jezili Angleže.

Drugi tisoč stavkarjev, ki so se pobotali z angleškimi lastniki bombažnih tovarnen, so pripravljeni vrniti se na delo v ponedeljek, toda tovarne, ki rabijo mestno električno gonilno silo, ne morejo obratovati, ker je elektrarna v rokah Angležev, ti pa nečejo dati električnega toka, dokler se Kitajci ne vrnejo na delo v angleške tovarne.

London, 22. avg. — Angleški trgovci in drugi podjetniki na Kitajskem pošiljajo dnevno različne kablograme angleškemu zunanjemu uradu, naj vlada kaj stori, da bo kmalu konec kitajskega bojkota. Splošni bojkot angleškega blaga, zlasti pa embargo kantonske vlade na angleške parnike, grozi zavdati angleški trgovini na Kitajskem smrtni udarec, poročajo prizadeti trgovci in podjetniki.

ČUVAJTE SE PONAREJENIH DVAJSETAKOVI

Chicago. — Thomas I. Porter, načelnik zveznega detektivskega biroja, je v soboto iznova svari pred ponarejenimi dvajsetdolarskimi bankovci, ki se razširjajo v Chicagu in drugih mestih srednjega zapada. Porter sam ne ve koliko falzifikatov je v prometu, domneva pa, da skupna vsota ponarejenih bankovcev znaša okrog pol milijona dolarjev. Detektivji so na delu že več tednov, da zasadijo ponarejalce. V petek je bilo aretiranih šest sumljivih oseb, štiri v Detroitu, ena v Rockfordu in ena v Kenoshi. Kakor izgleda, je na delu cela družba ponarejalcev.

Porter opozarja občinstvo, naj se čuva ponarejenih bankovcev, ker so izdelani zelo dobro in vsled tega nevarni. Tiskani so na pravem papirju. Zadnja rmena stran je zelo dobra, toda Washingtonova slika na prvi strani je nekoliko zamazana in fine črte na robih so zlomljene. Paziti je torej treba na sliko Washingtona in pa na številko C565. Ta številka se nahaja na vseh falzifikatih.

Agitirajte za "Prosveto"!

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cincro \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oblepanju n. pr. (July 31-25) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevnem potekla naročnina. Poročite je pravilno, da se vam ne ustavi list.

KDO BO PLAČAL VOJNE DOLGOVE?

Nič več se ne govori, da bodo evropejske sile vrnilo posojilo Ameriki z obrestmi vred, odkar je ameriška dolgovna komisija pripoznala Belgiji izredno ugodne koncesije. Glasovi se že slišijo, da prideta Francija in Italija in bosta skušali doseči ravnotako ugodne koncesije. Za njo pride najbrž Čehoslovakija, Poljska in druge države, ki kaj dolgujejo Ameriki.

Od posojila, ki ga je Belgija prejela, dokler je trajala vojna, ne bo Belgija plačala nobenih obrestí. To posojilo znaša \$171,780,000. In ker Belgija ne bo plačala nobenih obrestí od te vsote, jih bo plačal nekdo drugi. In ta nekdo drugi je ameriško ljudstvo. Da je Amerika lahko posojila denar, so bile izdane zadolžnice svobode. Lastniki teh zadolžnic so po pravilih sedanjega gospodarskega sistema upravičeni do obrestí.

Od \$246,000,000 bo Belgija plačevala le 3/4 od sto obrestí. Obrestna mera je veliko nižja kot pri zadolžnicah svobode. Iz tega sledi, da bo diferenco pri obrestih zopet plačalo ameriško ljudstvo.

Zdaj naj pridejo še druge države na vrsto in naj dobe tako ali še bolj ugodne koncesije kot Belgija, in jasno bo kot beli dan, da se bo breme ameriškemu ljudstvu precej povečalo.

V vojnem času se je naglašalo, da je bila potreba za Ameriko se pridružiti vojni na strani zaveznikov zaradi dveh glavnih vzrokov.

Ko prvi vzrok se je navajal "rešitev demokracije," ki je bila ogrožena od centralnih sil. Kot drugi vzrok se je kazal, da bodo centralne sile naložile Ameriki izredno velik davek, če zmaga, ker je Amerika prodajala municijo zaveznikom. Govorniki so naglašali: "Pomagajte do zmage, kupujte zdaj obveznice, kajti če jih ne bode kupovali, bode veliko več plačevali kasneje centralnim silam."

Minilo je komaj par mesecev po vojni in že se je pokazalo, da z demokracijo ne bo nič. V Versaillesu, kjer so delali mirovno pogodbo, so trgali ljudstva. Vlekli so s svinčnikom po zemljevidih in delali meje in se pri tem prav nič ozirali na želje ljudstev. Nekaj Slovencev, Hrvatov in Nemcev so porinili pod Italijo, nekaj Nemcev pod Francijo, nekaj Malorusov pod Poljsko in Rumunsko itd. Na proteste ljudstev, ki niso bila zadovoljna s takimi delitvami se ni nihče oziral.

V prvem trenutku so delavcem v vseh civiliziranih deželah obljubili osemurni delavnik in dalekosežne socialne reforme. Minili sta komaj dve leti in že so pričeli škrljati na osemurnem delavniku in drugih socialnih reformah, češ, da radi njih trpi produkcija in ker trpi produkcija, se ne more svet vrniti v normalne čase. Zato pa proč z vsemi socialnimi reformami, so pričeli kričati na glas oni, ki so v vojnem času vse obljubili ljudstvu. To so bila znamenja, da z demokracijo po vsem civiliziranem svetu ne bo nič in da demokracije ne bo, dokler jo ljudstva ne izvojujejo.

V tem času se je pa tudi pokazalo, da nimajo države, ki so si izposodile denar od Amerike v vojne namene, prav nobene volje plačati svojega dolga. Imele so vsako leto veliko denarja za bajonete, puške, topove, bojne ladije, bojna letala in za drug bojni material, niso ga pa imele za odplačevanja dolga. Ne moremo plačati, pa ne moremo, so kričali državniki v državah, ki so dolgovale Ameriki. In pri tem je ostalo. Razen Britanije niso plačali nič, dolg je rasel, ker niso plačevali tudi obrestí.

Zdaj se je pa zjasnilo. Ameriško ljudstvo bo moralo plačati samo precejšnji del tega dolga, ako se bodo tudi z drugimi državami sklepale take pogodbe kot z Belgijo.

Kaj to govori in pokazuje? Buržoazni državniki so pri kraju s svojo modrostjo, kapitalizem je pa sam pričel podirati svoje nauke o svetosti lastnine. Karel Marks je rekel, da si kapitalizem sam koplje svoj grob. Te njegove besede so se pričele izpolnjevati proti volji podpornikov kapitalizma. Svetost lastnine se je pričela krhati; kapitalizem, ta veliki njen zaščitnik in zagovornik je pričel plesati na nji in se pačiti onim, ki jo še zagovarjajo.

Zakonik o inozemcih

Nameravani novi zakoni glede inozemcev.

Albert Johnson, načelnik priseljeniškega oddelka v poslanski zbornici (House of Representatives), je pozval člane tega oddelka v Washington na sejo dne 1. novembra. Svrha oddelkovega posvetovanja je v prvi vrsti, da se začne delati na zakoniku o inozemcih (alien code). Poslanec Johnson upa, da bo v stanu predložiti ta zakonik prihodnjemu kongresu, ki se snide v prvem ponedeljku decembra. Načelnik sam pride v Washington sredi avgusta, da pripravi delo za odsek.

Kakor se poroča, ta "zakonik" bo vseboval vse sedanje postavbe, ki se tičejo inozemcev. Po sedanjih načrtih ne bo zakonik le poenostavil in pojasnil naše priseljeniške in naturalizacijske zakone in mnogotevilne dodatke in spremembe k istim, ki so bili od časa do časa vzakonjeni, marveč bo vseboval tudi nekatere nove določbe.

Poroča se, na primer, da načelnik Johnson želi spremeniti priseljeniški zakon č. 1. 1924 tako, da bi žene in nedoletni otroci tukaj nastanjeni inozemcev mogli prihajati izven kvote. On se baje jako odločno zavzema za tako določbo. Ako bo treba, on bi bil voljan privoliti v nadaljno znižanje kvote, da se tako poravnava večje število izvenkvotnih priseljenecv. Namen vključiti žene in otroke tukaj nastanjenih inozemcev v razred izvenkvotnih priseljenecv ni dosedaj uspel baje zlasti zato, ker je bilo težko omejiti tako določbo na same žene in otroke. Kakor je mr. Johnson poudaril v svojem govoru v zbornici dne 11. februarja 1925: "Morda bi bilo mogoče pripuščati žene in otroke onih inozemcev, ki so že v Ameriki nekoliko časa. Ali, ako poskusimo to, se bo zahtevalo, naj se pripustijo tudi sestre in bratje, očetje in matere, strici, tete in bratranci. Dejanski je res, da, kadarkoli je priseljeniški odsek pretrpeval vprašanje, da bi pripuščali izven kvote ožje sorodnike, inozemcev, se je vse razdrolo radi zahtev, da bi se pripuščali tudi drugi sorodniki, včevši bratrance, to seveda pomenja pol Evrope."

Ako se ženam in nedoletnim otrokom tukaj stalno nastanjenih inozemcev dovolí priti v Ameriko izven kvote, treba po mnenju mr. Johnsona opustiti vsako določbo, ki bi izgledala kot kako umetno vzpodbujanje k naturalizaciji.

Med drugimi novimi določbami, ki jih načelnik Johnson baje rad vključil v nameravani zakonik, je nekaka oblika registracije inozemcev, bistvene določbe zakonskega načrta o deportaciji, ki je bil lani sprejet v nižji zbornici, ali o katerem ni senat ničesar sklenil, razveljavljenje zakona, ki prepoveduje priseljevanje Kitajcev, in vzakonjenje splošne postavbe, ki naj postavi vse orientalca na enako stopnjo. — F. L. I. S.

SLIKE IZ NASELBIN

Irwin, Pa. — Danes nimam nič veselega poročati, pač pa žalostno novico, katere se je raznesla po okolici dne 13. avgusta, da je za vedno zaspala mnogim dobroznana rojakinja Franciška Hren v starosti 67 let. Dobili so jo sedečo na stopnjah, katere drže v staro nadstropje. Z nje je bila sežgana vsa obleka kakor tudi par okenskih zagrinjal in pregrinjalo na omari. Prava uganika je, kako je nastal ogenj in da se pri tem ni užgalo tudi poslopje, kakor tudi da ni starka klicala na pomoč. Uboj je pri tem slučaju izključen, ker pri umrli so našli še nekaj denarja, dasi je njena denarnica tudi zgorela. Denar pa je bil zalit s pokojnično krvjo in deloma z mastjo, katere se je atekala z nje, ko je obleka gorela na nji.

Franciška Hren je bila članica društva št. 58 K. S. K. J., katerega člani so jo spremlili na zadnji poti na pokopališče. Tu zapuščala tri sinove in hčeri, kateri so že vsi oženjeni in omožene in so svoji gospodarji s priličnim premoženjem.

Vendar je žalostno, da njenih pet lastnih otrok že prej pohabljeni in sedaj vsled starosti oslabiljeni materi niso mogli pre-

akrabeti varuha, da je morala umreti strašne in nenavadne smrti. Tu se zopet uresničuje star pregovor, da en oče in mati lažje vzgojita deyet otrok kakor pa devet otrok redi očeta in mater. To je, da oče in mati vidita potrebo svojih otrok, otroci, ko odrastejo, pa ne vidijo, kaj potrebujeta oče in mati, kadar postanejo stara.

Z delom gre sedaj v tej okolici precej dobro. Premogovni rudniki obratujejo večinoma vsaki dan, zaslužek je pa bolj majhen, ker rudniki so vsi prenapolnjeni. Ljudje prihajajo iz vseh krajev sem za delom. Valed tega se je tudi naselbina na Irwinu pomnožila za pet slovenskih družin in sedem samcev. Vsi se do dobro razumemo. Posebnega naprednega gibanja pa še danes ni med nami. — Jernej Kokelj.

Mather, Pa. — Ker vem, da iz te naselbine ni bilo še nobenega dopisa v slovenskih časopisih, sem se namenil malo poročati o naših razmerah. Tukajšnji premogovni obratuje s polno paro, pa kljub temu se delavci pritožujejo z nezadovoljnostjo. Naselbina, reči bi moral mesto, je vsa kompanijska, red imajo tak, da ako prideš in se tu naseliš, postaneš kompanijski suženj, kajti tu ne moreš toliko zaslužiti, da bi se pošteno preživel s familioj ter prihranil toliko, da bi se mogel preseliti. Plača je slaba, malo večja kot polovica unijake. Obleka in živila pa so skoraj dvakrat tako draga kakor po drugih mestih.

Slovencev tu ni razum mene, pa tudi jaz odpotujem, ker tu ni živeti. Če potrošiš, kar prineseš, ko prideš sem, moraš oditi od tukaj peš. Zato ne svetujem nikomur, da bi hodil sem iskat delo.

Pozdravljam vse zavedne rojake in pečlarice, zlasti pa J. Fajdiga v Brucetonu, Pa. — Tony Frank.

Pueblo, Colo. — Poročam malo o položaju, v katerega sem prišel, kajti po mojem mišljenju je interesanten in važen. To se tiče slučajne umobolnosti. Moj je bil kakor jih je na stotine.

Od časa, ko sem bil na Swastiki, N. Mex., kjer sem v rudniku padel s tripa in me je vleklo med premogovnimi karami kakih dvajset jardov, me je večkrat napadala nekaka omedlevica, kakor tu rečeno nerovnost. V takem položaju sem bil dokaj slab in glava me je bolela.

Moj prejšnji zdravnik g. Pershingar iz Denverja, ki mi je daljal zdravila, je izjavil, če ne preneha ali se mi obrne na boljše do gotovega časa, da bo pričel drugočasno zdravljenje ali pa mi svetoval drugam, češ, da je to nevarna bolezen, zlasti če se ukorenini. Svetoval mi je tudi, da se moram vzdržati od nevarnega dela.

Dne 21. maja me je zopet prijelo, da sem bil prav slab. Vseeno vem, kaj sem hotel imeti, ko sem ležal na tleh v mojem prostoru. Bil sem v slabem položaju, ker radi mojega zdravstvenega stanja sem že v več prostorih izgubil delo. Sam ne vem, komu sem bil takrat tako na potu, da mesto da bi me spravili v kako bolnišnico, so me še tistega večera odpeljali v ječo. Nikomur v svojem stanju nisem ničesar prizadejal, kar vedo tudi drugi in se ni nikoli pri prejšnjih napadih zgodilo.

Drugi dan so me v Walsenburgu hodili nekaki zdravniki gledat za jetniško omrežje kot steklega psa. Bil sem onemogel in prestrašen radi prostora, v katerem sem se nahajal, sam ne vedoč kaj. Se tistega jutra so me brez kakega preiskovanja kar spoznali za umobolnega. Slutim sem, da se mora zame zelo zanimati neka oseba, katere se je podpisala, da nisem več sposoben za med ljudstvo v Walsenburgu. Vseeno se tista nakana ni obnesla, zaviselo je od društvenih članov, kateri lahko veliko koristijo človeku, ki pride v tak položaj. Ko pride član v tak položaj, se morajo zanj potegniti društveni bratje, zahtevati preiskavo po svojem zdravniku. Treba je v takem slučaju upoštevati vse, tudi položaj, v katerem se je nearečnik nahajal prej. Človek, ki pride v umobolnico, je nezmožen koga prepričati. Njegova beseda nič ne velja. Me ne je vzelo dvanajst dni, predno sem izvedel, zakaj sem pravzaprav prišel sem noter, in takrat bi tudi še ne bil, da nisem sam pričel zapopadati, zakaj se naha-

jam tu notri. Človek prihaja v obup in res bi prišel do duševne zmedenosti, če bi začel misliti, kako mora po krivdi biti zaprt med norci.

Prišel je zdravnik C. W. Thompson in mi razložil moj položaj ter bolezen. Povedal sem mu, da sam nisem slutil, zakaj sem v tej bolnišnici ali ječi. Po pritožbi me je zdravnik dal premestiti v drug prostor in me vprašal, če hočem njegovo zdravljenje, češ, da se upa še me ozdraviti, ker ni prestara moja bolezen. Kar dobivam njegovo zdravljenje, v resnici tudi nisem še imel napada, dočim prej precej pogostoma, a nikdar tako močno kot dne 21. maja in nekoč v rudniku 10. julija 1924 v Dawsonu, N. Mex. Do zadnjega tega meseca bom še tu, ker dobiti imam še 4 zdravljenja in nato upam, da bom za vedno zapustil bolnišnico. Vsaj upam tako.

Če bi se bilo primerilo, da bi bil brez denarja in bi moral v državno umobolnico, bi moral biti notri mogoče leta in leta. Zakaj? Zato, ker je na stotine ravno takih žalostnih slučajev.

To je tudi vzrok, da apeliram na vse društvene delegate, ko boste zastopali članstvo S. N. P. J. na osmi redni konvenciji v Waukeganu, da ne pozabite na tozadevno točko, ki je važna in nujno potrebna radi številnih sličnih slučajev, ki se čestokrat ponavljajo.

Bratski pozdrav! — Joseph Opora.

Debs na shodu v Chicagu

Chicago. — V soboto dne 29. avgusta se bo vršila konvencija pokrajinske socialistične stranke. V nedeljo dne 30. avgusta bo piknik in javni shod v Riverview parku. To so trije važni dogodki za socialistično stranko in njene člane v Chicagu.

Strankina konvencija se bo vršila v Workers Labor liceju, Douglas Park avditoriju na Kedzie in Ogden cestah. Otvoritev konvencije bo ob desetih dopoldne. Konvenciji bo predsedoval Evgen V. Debs, voditelj stranke. Člani z rdečimi kartami in v dobrem stanju glede mesečnih plačil so upravičeni do prisostvovanja. Vabljeni so, da se udeležijo če le mogoče vsi.

V istem prostoru se bo vršil banket tudi v soboto ter prične ob 7:30 zvečer. Banket bo na čast sodraga Debsa ter njegovi petdesetletnici delovanja v delavskem gibanju. Za banket je treba takoj preskrbeti vstopnino in sedež, za kar je treba pisati na glavni stan socialistične stranke, Room 315, 803 W. Madison St.

Piknik in javni shod se vrši v Riverview Parku v nedeljo dne 30. avgusta. Glavni govornik bo Debs. Na prostem bo koncert Heinkejevega orkestra, ples in druge zabavne točke. Otvoritev piknika bo ob desetih dopoldne. Program pa prične ob treh popoldne.

Socialisti iz Chicaga in okolice so pozvani, da se udeležijo vseh treh znamenitih manifestacij.

Dramski odsek socialističnega kluba št. 1 J. S. Z. bo na skupni slavnosti društev Slovenske narodne podporne jednote v Chicagu in okolici priredil znano Cankarjevo dramo "Kralj na Betanovci". Ta slavnost bo v soboto dne 12. septembra kot pogostitev delegatov, ki odidejo na konvencijo S. N. P. J. v Waukeganu. — P. O.

IZ PRIMORJA

Ogenj. V Mirnu pri Gorici je izbruhnil požar, ki je uničil del poslopja ter povzročil 20 tisoč lir škode. V Šempasu pri Gorici je upepelil požar senik posestnika Ivana Bufolina. Mož ima okoli 10 tisoč lir škode, ki je krita z zavarovalnino.

Smrt v prepadu. Na cesti med Kalom in Kanalom so našli domačini v prepadu truplo 60letnega Franca Testena iz Mišjaka pri Kalu. Testen je že delj časa kazal znake duševne zmedenosti, zato se domneva, da je izvršil samomor.

Samomor v morju. Dva ribiča, ki sta čolnarila v Miljskem zalivu bizu škedenjskih plavžev pri Trstu, sta našla v morju truplo mlade ženske, v kateri so spoznali orožniki 35letno zasebno. Nadaljnovo iz Škedenja. Kakor se je ugotovilo, si je Nadalina vzela življenje radi družinskih razmer.

ZARKOMET

Kaj bi bilo čudno in kaj ne bi bilo.

Zaradi izpremembe, in da bo zanimiv, je g. Trunk zapisal tudi to, da jaz lahko postanem se veren, on pa neveren. To bi bilo res čudno zame — ne pa zanj. Čisto nič se ne bi čudil, če bi jutri slišal, da je župnik Trunk vrgel vero in kolar proč in prijel za dobro delo. Saj ne bi bil prvi ne zadnji. Mnogo jih je že tako storilo in v bodočnosti jih bo še več.

Great Scott! To bi bila novica: K. T. B., bivši urednik Zarkomet, je šel v klošter! Jurij M. Trunk, bivši župnik, je dobil službo urednika pri Prosveti.

Moj preobrat bi se izvršil le tedaj, če me g. Trunk prepriča, da je vse res, kar on piše; če mi dokaže, da je biblija od prve do zadnje besede čista resnica in da katoliška cerkev vodi človeštvo k pravemu napredku, svobodi in sreči. Ker pa Trunk ne bo dokazal tega, ker ne more, je preobrat izključen — izvzemši, če se mi zmeša. To je pa mogoče. Proti silam nepričakovanih bolezni in nesreč smo brezmočni. Se danes me lahko ubije avto na cesti ali zadene kap, lahko me zapusti um.

Upam, da do tega ne pride. Medtem pa je najbolje, da g. Trunk in jaz ostaneva vsak pri svojem — on pri fajmoštorskem businessu, jaz pa pri Zarkometu.

Nov kozuhček.

Rodolfo Valentino, kralj ljubimcev v kinematografu, se je ločil od svoje mlade žene, javnost je pa naznanil, da sta si z ženo vzela "zakonske počitnice".

Marsikateri, do smrti utrujeni zakoniki možiček bi si rad vzeli počitnice in marsikatera poročena, do kosti izkoriščana in do črne zemlje popizhana žena bi tudi rada šla na zakonske počitnice — če bi ne bilo takoj škandala. Nenavadni ljudje in novo ime — pa ni nič škandala.

Čudno je Bog razdelil denar.

Dragi Zarkomet! Mr. Fish piše, da bodo v Careyu, O., postavili lepo Marijo v cerkev. Vai oni, ki bodo darovali \$\$\$ (dolarčke), bodo mastno naplačani; zanje bodo darovane svete maše in opravljane molitve, dokler bo stalo svetišče. Kaj pa bo z onimi, ki nimajo dolarčkov? Mr. Fish povej mi, kdo bo zame daroval maše in molil, ker ne morem nič dati. Sem brez dela, imam otroke in dolžan sem za rent in hrano. Oh, kaj bo z nami revnimi kristjani, ki smo "brot"! Če mi ne moreš povedati, vprašaj svojega prijatelja g. Trunka. On ve vse, on razloži vse. — Naročnik Amer. Slovenca, South Chicago.

Se več mleka, še več medu!...

Pol Evrope bo prihodnjih 62 let — če Bog medtem kaj ne prekucne — plačevalo dolg Ameriki. Tvoja oportuniteta, Amerika, je postoterala!

Francoz v Franciji je dolžnik Ravnotako Anglež, Belgijec, Italijan, Jugoslovan etc. Če pa pride Francoz v Ameriko, tedaj postane iz dolžnika upnik! Jugoslovan, ne plačaj! Pridi rajši sem in terjaj!

Težke brige.

Dragi Zarkomet! Ti ne veš kako se naši collinwoodski spiritalisti zanimajo za tvojo kolono. Nedavno so sklepali kako bi izvedeli imena dopisovalcev v koloni. Na vse načine so spekulirali.

Prvi: Uredniku pišimo in zahtevajmo imena.

Drugi: Tožimo jih!

Tretji: Na konvencijo apelirajmo, naj sežge Zarkomet na grmadi.

Jaz jim pa svetujem: Vprašajte vaše duhove. Oni vse vidijo in vse vedo. Bodo vam še svetovali kako se boste najbolje šamirali. — Opazovalec spiritalistov, Collinwood, O.

Iz Jugoslavije.

Rimar Grdina ni obiskal Vesele gore. Ze ve zakaj...

Listnica.

Rdeča kri. — Bi bilo škoda časa in prostora. Dokazi oslu kaj če moreš.

Vernica v \$, Iowa. — Preveč za kolono. Stvar se porabi kot dopis na drugem mestu.

K. T. B.

Obravnava v Georgiji je končana

Stirje obtoženci so bili obsojeni na smrt. — Smrtna kazen je bila spremenjena v jetniško. — Trideset obtožencev je bilo pomiloščenih po izrečni kazni.

London, Anglija. (I. I.) — Obravnava proti odboru, ki je vodil vstajo v mesecih septembra in oktobra l. 1924, je končana. Stirje obtoženci so bili obsojeni na smrt, toda njih kazen je bila izpremenjena v deset let težke ječe. Trideset obtožencev je bilo pomiloščenih, ko je bila kazen izrečena. Ti so zdaj prosti.

Glede detajlov pri obravnavi poroča tujezemski delegacija socialdemokratske stranke:

Priloge in aranžma za obravnava so odredke glavne temelje pravice. Trije sodniki, Vanhadze, Tsintsadze in Stourona, ki jih je imenovala komunistična vlada, so se udeležili eksekucij, ki so bile izvršene brez pravnih formalnosti na tisočih oseb, ki so bile obtožene istih dejanj kot sedanji obtoženci.

Obravnava se je vršila na podlagi izpovedi, ki so bile izsiljene od napol blaznih in upehanih oseb zaradi prestanega trpljenja v ječah čke. Obtoženci niso mogli poznati priči in ne najeti odvetnikov v svojo obrambo, ker so vedeli, da ti postanejo žrtve čke.

Obtožnica se je nanašala na vstajo v mesecih avgustu in septembra 1924, ki je bila naslikana kot akcija majhnih banditskih skupin, ki so bile organizirane na odredbo odbora v tujemstvu. Toda od meseca septembra 1924 so boljševiski sami obelodanili v svojih glasilih gradivo, ki dokazuje, da je bila vstaja kot akcija majhnih banditskih skupin, ki so bile organizirane na odredbo odbora v tujemstvu.

Obelodanili v svojih glasilih gradivo, ki dokazuje, da je bila vstaja kot akcija majhnih banditskih skupin, ki so bile organizirane na odredbo odbora v tujemstvu. Toda od meseca septembra 1924 so boljševiski sami obelodanili v svojih glasilih gradivo, ki dokazuje, da je bila vstaja kot akcija majhnih banditskih skupin, ki so bile organizirane na odredbo odbora v tujemstvu.

Eden izmed javnih tožiteljev in glavnih podpornikov justičnega komisarja, Nikolaj Okoudjava, piše v listu "Komunist" z dne 8. julija, izhajajočem v Tiflisu, da ta obravnava ne bo izredne važnosti za delavce v Georgiji, ampak važna bo za mednarodni proletarijat. Ako bi se boljševiski res zanimali, da pride resnica na dan, tedaj bi ne bili najprej usmrtili na tisoče socialistov brez vsake obravnave ali sodbe.

PENZJE ZA CIVILNE USLUŽBENCE SO NIZKE.

Washington, D. C. — Mr. Work, tajnik za notranje zadeve, je priznal, da so penzije za civilne uslužbence premajhne. Obljubljen je Federaciji zveznih uslužbencev, da bo pomagal, da kongres sprejme boljši penzijski zakon. Ker so penzije majhne, ostane veliko starih uslužbencev v službi, kar le ovira javno delo.

ČIKASKE VESTI.

— Rojak Louis Mohar, ki ima čevljarico na 2251 W. 22nd st., je bil zadnji petek oropan vasote \$310. Trije banditi so prišli v delavnico pri belem dnevu in izvršili rop, nakar so odšli neopazeni. Mohar je takoj obvestil policijo.

Nemški delavci se selijo na kmete.

Berlin, 22. avg. — Tisoči nemških brezposelnih delavcev, ki ne morejo najti kruha doma v industrijskih mestih, odhajajo na kmete, kjer je zdaj ob času žetve dovolj dela. Tako se industrijski delavci pretvarjajo v poljedelce. Mnogi nameravajo ostati stalno na kmetih. Uprava distrikta Lyck sistematično vabi brezposelne delavce v Berlinu, katerih je čez 100.000, naj se naselijo na kmetijah.

Svetovni premijeri na čikaški operi

Chicago, Ill. — Angleški svetovni premijeri sta posebnosti med drugimi novostmi prihajajoče sezone čikaške opere. Ti dve operi sta "Luč od Svete Neže" in "Salemska čarovnica" (A Light From St. Agnes in A Witch of Salem.)

Libreto za prvo je spisala dobroznana gledališka igralka Minnie M. Fiske, glasha pa je W. Franka Harlinga iz New Yorka. Harling je skladatelj, pianist in organist. Rojen in vzgojen je bil v Bostonu in je še kot mladi deček pel v cerkvenih korih. Pozneje je šel v London, kjer je študiral na glasbeni akademiji. Po treh letih študij je šel v Bruselj, kjer je več let s Theo. Isayem, bratom dobroznane goslarja, študiral sedem let. Po dovršenih študijah v Evropi se je povrnil domov. Njemu je kreditiranih več kot sto skladb.

"Salemska čarovnica" je bila složena od dobroznane skladatelja oper, katere so črpale iz življenja ameriških Indijancev, od Charlesa Cadmana. Pri predstavi te opere se arečata vzhod in zahod, kajti Cadman živi v Hollywoodu, pisateljica libreta, Nellie Eberhardt pa v New Yorku.

Poves "Luč od Svete Neže" je izvezta iz dobrih činov, v katere je verjelo ljudstvo, da jih je vršila neka svetnica Neža v vasi v Louisiani. "Salemska čarovnica" pa je povest iz časov, ko so v starem mestecu Salemu, Mass., živeli vsi prebivalci pod nekakim hipnotičnim vplivom leta 1692, kar so pripisovali početju neke čarovnice.

Pričakujejo, da bosta skladatelja obeh oper navzoča pri premijeri v Avditoriju.

Polet iz Pariza v New York.

Pariz, 22. avg. — Poročnika Francois in Paul Tarascon pričeta v nekaj dneh s poletom iz Pariza v New York. Letalca bosta tekmovala za nagrado \$25.000, ki čaka onega, kateri prvi preleti Atlantik brez prestanka.

Letalo prinaša v London sveže mleko in zelenjavo.

London, 22. avg. — Direktna letalska črta iz Jerseyja na centralni trg v Londonu je bila otvorena včeraj. Letala dnevno donosajo sveža jajca, mleko in razno zelenjavo s kmetije naravnost na trg, kjer so na prodaj v dveh urah po prihodu.

Trije poljski komunisti obsojeni na smrt.

Varšava, 22. avg. — Trije komunisti, ki so bili 17. julija aretirani v bitki s policijo na varšavskih ulicah, so bili včeraj obsojeni na smrt. Nemški in francoski komunisti so poslali odločen protest proti procesu.

OGLAS.

Dne 8. aprila je umrl na delu pri Lonegan Eagle Collieries Co. v McBethu, W. Va., Pavao Bulić (Bulick). Pokojnik je bil star 49 let. Njegovemu očetu je bilo po mrtvaškem listu ime Steve. Oblasti v Zapadni Virginiji ga imajo zapisanega kot "Avstrijca". Do sedaj je bilo izvršenih že precej iskanj, da se najde, odkod je bil pokojnik doma in kdo so njegovi nasledniki? Ali ima kdo pravico do odškodnine. Na žalost se ni mogel najti nikdo, ki bi mogel povedati kaj pozitivnega o pokojniku. Po predpisih države West Virginije se mora vložiti prošnja za odškodnino v teku šestih mesecev od dne smrti, drugače nasledniki izgube pravico do odškodnine. Naprošeni so vsi rojaki, ako so poznali pokojnika, naj javijo podpisano:

- 1. Iz katere vasi, hišno številko, občine in okraja je po rodu pokojni Pavao Bulić?
- 2. Ime in naslov njegove žene.
- 3. Ime, starost in naslov njegovih otrok?
- 4. Ali je bil pokojnik v kakem društvu?
- 5. Je li pokojnik zapustil kako imovino?

Ti podatki so potrebni edinole v svrhu, da se izposluje odškodnina za njegove naslednike in se poišče njegova zapuščina ter izroči njegovim naslednikom, ako je sploh kaj zapustil. — Kosto Unković, 413 Grand Street, Pittsburgh, Pa.

Vesti iz Jugoslavije

Smrtna kosa. Umrla je Marija Koren, roj. Sedmak, gostilničarka v Zagorju. Dosegla je starost 69 let.

Komunist Čopić pobegnil iz zapora. V noči dne 6. avg. je pobegnil iz zakladne bolnišnice v Zagrebu, kjer se je nahajal kot kaznjeneec na zdravljenju, znani komunistični voditelj Vladimir Čopić, pravnik in novinar. Čopić je bil dne 18. maja radi komunistične propagande na podlagi zakona za zaščito države obsojen na tri in pol leta težke ječe. V zaporih zagrebškega sodišča je bil v stalnih stikih z Radičem do njegove Kanose. Radi boleznimi so ga pred kratkim prepeljali v zakladno bolnišnico, od koder je sedaj pobegnil.

Umrla v Ljubljani. Dragica Žabot, hči čevljarskega pomočnika, 2 meseca. — Josipina Jerina, čevljarjeva žena, hiralka, 65 let. — Valentina Upelj, posestnikova hči, poldrugo leto. — Terezija Marn, branjevčeva žena, 69 let. — Brigita Jazbinšek, delavčeva hči, 6 todnov. — Antonija Osolin, občinska uboga, hiralka, 30 let.

Nesreča v kamno-omu. Dne 5. avg. se je zgodila v kamno-omu apnenice v Pečovniku huda nesreča. Nek delavec je imel razstreliti kamen, pri tem pa je ravnal tako neprevidno in nespretno, da se ni pravočasno ognil padajočim kosom in drobcem. Delavca je množica kamenja zasula in ga pri priči ubila. Nesrečneža so spravili takoj v rakelo in ga odnesli na celjsko kopalnico.

Najden utopilec. Iz Save so potegnili pri Litiji utopilec, katerega so agnosirali kot delavca Ivana Robusa iz Ljubljane, ki je stanoval na Dunajski cesti št. 35. Pri njem so našli neko pismo, s katerim se mu naznanja, da ne more dobiti dela. To sporočilo je najbrže tudi vzrok njegovega samomora.

Nova svoboda. — Reakcionar ni tiskovni zakon sprejet. Radikalnoračičevska vlada je sprejela reakcionar ni tiskovni zakon, ki nima para na celem svetu.

Se govorov iz parlamenta ne bodo smeli časopisi vedno tako prinašati kot so bili govorjeni!

Pri glasovanju o tem tiskovnem zakonu so se dogajale zelo poučne reči.

Batinaši na razpoloženju — to so naši samostojni demokrati, ki prej novega tiskovnega zakona niso mogli prehaliti, so odkrili naenkrat svoje svobodno srce in so govorili in glasovali proti zakonu — ki so ga pomagali sami pripravljati.

Radličevi pa so bili prej proti njemu, zdaj pa za njega in kar niso mogli čakati, da bo sprejet.

O ti ljubi — slobodni dom! Ni čuda, da si ostal sedaj sam dom, podoben oni rešetki, v kateri je sedel gospod Radič.

V resnici ne boš svoboden prej, dokler se ne bodo organizirali tvoji državljani v svobodnih organizacijah, ki jih ni mogoče vleči za nos.

Za nas je pa to en nauk več: neorganizirana masa ni nič, organizacija je vse.

AMERIKE NI ODKRIL KOLUMB.

Zivimo v času, ko se je marsikaj, kar smo se učili v šoli, izkazalo kot neresnično ali pomanjkljivo. Tako je danes že n. pr. dokazano, da Amerike ni odkril Kolumb, temveč so se pred njim že mnogi drugi pomorščaki vozili na razna obrežja Severne in Južne Amerike.

Ameriški učenjak g. Leonid Wiener, profesor na harwardski univerzi, je pred kratkem priobčil veliko delo o Afriki in odkritju Amerike, valed katerega je Kolumbova slava precej zatemnela.

Gosp. de la Ronciere, knjižničar na pariški Narodni knjižnici, je priobčil pred par leti zemljevide Amerike iz predkolumbovega časa.

Učenjak gosp. Babcock je v kratkih točkah sestavil, kar nam je doslej znano o predkolumbovih voznjnih v Ameriko.

- Dokazati se da: 1.) da so Irski menda že pred Norvežani odkrili Novo Fundlandijo; 2.) da so Islandci in Norvežani odkrili Ameriko okoli l. 1000; 3.) da so Bretonci dosegli ameriško obalo okoli l. 1007;

4.) da so pomorščaki, ki so prišli iz Iberskega polotoka, skoraj gotovo dosegli kubansko obalo okoli l. 1435.

5.) da je l. 1443. mnogo ladij vozilo preko Atlantika od Zelenega rtiča (v Zapadni Afriki) v Južno Ameriko.

Profesor Wiener je znamenit jezikoslovec, ki dobro govori 26 živih in več mrtvih jezikov. Studij indijanskih jezikov mu je razkril, da imajo svoje posebne korene. Silno se je pa začudil, ko je našel v njih tuje besede, francoskega, angleškega, portugalskega in španskega izvora, da celo arabskega.

Po dolgem študiju je dognal, da so te besede prešle v indijanske jezike približno 200 let pred Kolumbovim odkritjem Amerike. Najnovejša raziskavanja so celo pokazala, da so nekatere arabske običaje sprejeli Indijanci v letih 1050 do 1100.

Mnogo let pred Kolumbom so se že Evropejci vozili preko "velike luže", a ne samo slučajno: bila je to organizirana ploeba iz raznih velikih pristanišč. Danes je n. pr. dokazano, da so francoski trgovci iz Rouena in Dieppa pred Kolumbovim rojstvom pošiljali svoje ladje v Gvinejo, na vso zapadno obalo Afrike in celo v Južno Ameriko, odkoder so vozili domov zlato, slonovo kost, dragocene kamne in začimbe. Ta trgovina je bila organizirana čisto na moderni podlagi, toda bila je tajna. Ničče ni vedel, kam vozijo te ladje.

Eden vzrokov za to skrivanje je bila bojazen pred konkurenco, drugi, še važnejši, pa ta, da so kralji, ki so zelo potrebovali denarja, silno obdavčevali trgovce in so ti skrivali izvor svojega bogastva.

Glavni vzrok pa je bil strah pred inkvizicijo. Juana Fernandez so n. pr. obtožili čarovništva in vrgli v ječo, ker je odkril otok, ki se še danes po njem imenuje. Bili so to še časi, ko je inkvizicija cvetela.

Krištof Kolumb je torej imel mnogo predhodnikov.

JAVNA GOVORNICA

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev "Prosvete".

Collinwood, Ohio. — Ameriški Slovenec št. 128 nam je prinesel izvrno poročilo. Bogami, res izvrno! Ampak ta izvrčnost me ne zanima toliko, namreč kaj se je zgodilo v starem kraju, temveč zanima me bolj izvrčnost v zmožnosti zavijanja resnice in napadanja brezvercev. Ameriški Slovenec, kateri je vedno trdil, da samo on piše resnično, podtikal pa laži "brezverskim" listom od Prosvete in Proletarca do naše lokalne "Enakopravnosti", je prišel zopet na dan z gnojnico, katero žilva na brezverce v stari domovini. Pokazal je zmožnost, da še nikdar poprej tako v luči. Kdor je čital št. 128 in kolikaj ve razmere v Jugoslaviji, oziroma Sloveniji, se mora zgržati nad tem nesramnim zavijanjem in hujkanjem Ameriškega Slovenca. Nismo še vsi slepi, akoravno se posreči še nekatere nasuti peska v oči. Dolgo, že zelo dolgo napadajo brezverce, njih tiak. In kaj so dosegli? Prav nič drugega kot da so doživeli popolen poraz njih hujkanja v stari domovini, kateri ne bo izostal tudi tukaj. Napadali so in blatili S. N. P. J., ostali pa so v blatu tako daleč, da se ne izmotajo nikdar več iz njega. Napadali so napredno časopisje, sejali sovraštvo in razdore, ali setev ni rodila sadu, temveč želi so poraz v domovini, kar nam dokazujejo dogodki na Zalostni gori. Zeli bodo sad zavožene politike tudi tukaj, vse njih motanje ne bo pomagalo nič, pa če še bolj zavijajo kakor so v št. 128.

Kutaraki klepec piše: Veselje nam kaži nesrečno stanje, v katerem jezi naša mati. Nesrečne verige suženjatva, v katere so jo vkvovali ne srbska vlada temveč lastna, slovenska tiranska vlada brezvercev in verskih jančarjev. Tudi mi slovenski romarji iz Amerike smo bridko začutili krutost, nesramnost tega tiranstva ljubljanske liberalne brezverske vlade!

Ne vem sedaj, ali se je zgodil čudež kar na enkrat. Kako je mogoče, da je sedaj na deželni vladi v Ljubljani postal duh liberalen. Ali misli Slovenec s tem zavijanju svoje pristaje; kaj so postali ti ljudje, kar čez noč brezverci, jančarji, tirani? Ako

Slovenska Narodna Podpora Jednota
Klubska 17. Junija 1927.
v Zlati Hrib.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK: Predsednik Vincent Cankar; podpredsednik Andrew Vidich, R. F. D. V, Box 163, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jelo Zvertnik, upravitelj glasila Filip Golina.

POROTNI ODSEK: Martin Zelesnikar, predsednik, Box 276, Barberton, Ohio; Frances A. Tauchar, 2827 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Krizmančić, 13111 Bennington Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Terčelj, Box 22, Strabane, Pa.

BOLNIŠKI ODSEK: OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambralič, Box 286, Moon Run, Pa. Joseph Zorko, RFD. 2, Box 114, West Newton, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 164, Gross Kans., na jugozapod. Frank Klun, Box 399, Chisholm, Minn., na sev. sev. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor: Paul Berger, predsednik, 2653 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.; Richard J. Zvertnik, R. No. 1, Hinsdale, Ill.; Frank Zajc, 2629 W. 26th St., Chicago, Ill.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 2134 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jolko Ovan, 2629 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Olip, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VEROVNI EDRAVNIK: Dr. F. J. Kera, 4233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ČLANSKI — Korespondenca s glavnim' odborom, ki deluje v zvezni uradu, se vrši takolet:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika so naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vohče se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI S BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse priobitke glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: Martin Zelesnikar, Box 276, Barberton, Ohio.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

je temu tako, se ne čudim njih strahu. Zato tako zavijanje Ameriškega Slovenca. Znano je, da je deželna vlada za Slovenijo s sedežem v Ljubljani skoro izključno klerikalna. Ne vem sicer, ali je kak socialist zastopan v tej vladi, koliko je liberalcev, to je malenkostno ker rečeno, vlada je klerikalna. Ako so nastopili lastni pristajali so gotovo vedeli, zakaj. Potemtakem napadate svoje sovratnike z brezverci in tirani!

Napadanje orožnika ni pravično, ker nima sploh pri tem nič opravka. On je storil svojo službeno dolžnost. Povedal je, da ima strog ukaz, ali jim ne zadoštuje, ker ga nazivajo kot turškega paša. Previdno molče pa o pristnih pašah svojega kalibra na deželni vladi, ki so izdali ta ukaz. Seveda oni niso turški paše, so pa klerikalni in še slabši kot prvi. V njih očeh je seveda paša le oni, kateri je podrejen in služi kruh v potu svojega obraza.

Take nastope imenujejo nesramnost. Gotovo, ker prihaja od strani pristajev in so toliko bolj zavidanja vredni. Nezašišano, da se je zgodilo to ravno v deželi, katero so razupili za najbolj katoliško, kar so že večkrat priznali. Kdo bi pa vendar pričakoval to od Jugoslavije in še posebno v Sloveniji. Ja, Slovenija ni Amerika in v Ameriki se dosedaj še ni zgodilo, lahko se pa še. Res veliko je še rojakov, kateri ne znajo misliti s svojimi možgani. V Jugoslaviji so začeli misliti s svojimi treznimi možgani, sprevideli so, da jih ta klika žens v propast. Sedaj pa da bi še iz Amerike hodili blufat že tako izmozgano ljudstvo! Ti ljudje dobro vedo, kaj počnejo naši žentlemani tu, zato so prepovedali bluf, in to je tista nesramnost, bogokletstvo.

Gotovo je to junak, ki zna v razburjenju tako dostojanstveno in majestetično vprašati, ako se sme zahvaliti! Veliko junastvo človeka, ki zastopa 2.600.000 ljudi. Gotov sem, da ko bi vprašali tega žentlemana prej, kaj pomeni beseda majestetično, bi vam ne vedel odgovora. Zavedni nastop žentlemana je preprečil, da se ni zgodilo bogve kaj. Poznam okolico in ljudstvo, in sem mišljenja, da bi padlo po klerikalnem vzorcu po hrbtu žentlemana. Ravno žandarju gre zahvala, da je preprečil. Zadnji čas je, da so se jim odprle oči, da pometejo z zavojeno klerikalno politiko, katere žene ljudstvo in propad. Tu si domišljujejo, da so bossi že cele Amerike. Kaj so samo oni ameriški Slovenci? Nikdo jim ne bo verjel, da so že tako močni,

da bodo diktirali milijonom ljudstva v Ameriki, kdo bo smel govoriti, kdo ne. Kam pa plovejo z njih domišljijo. Kaj mislijo, da bo zavladala španska inkvizicija. Naj bodo uverjeni, da se vsak dan bolj oddaljujejo. Prepričali so se, da izgubljajo na moč, da so dospeli do mostu ali čez niso smeli več, in tako je započela Jugoslavija njih upanje v moč njih usiljevanja na ljudstvo. Nesrečno, res nesrečno klerikalstvo, ki je tako s fantaziralo svojo propast. — Collinwoodčan.

Farrell, Pa. — V gornjem nadstropju nekega Trunka je silno narasla vročina. Pravi, da bo še trunkal naprej in tudi mene potrunkal, kadar se še oglašim. Trunk piše: Jaz in večina duhovnikov živimo od delavcev. — To je meni že davno znano, da duhovniki živijo na račun trpečih delavcev. Pa Trunk bi se očividno rad prikupil, zato pa tudi tako rad pride s svojo sliko na dan, da bo ja lepša reklama in ga bomo vsi poznali, kak tič, da je. Ptiča še dobro ne poznam. Na pisano polje pač pride vsake vrste ptič in kroker je na njem vsakdanja prikazen. Te dni se je oglašil tudi rev. John Miklavčič, ki pravi, da kdor ne verjame, da slovenski duhovnik res živijo od samih trpečih delavcev, naj pride v So. Chicago pogledat farovski vrt. Prekrasen je ta vrt in nima ga vsak milijonar. Pravzaprav pa nobeden izmed nas delavcev ne more imeti takega vrta kakor ga ima prečastiti father Winkler. Sicer imajo tudi drugi slovenski duhovniki lepe vrtove, kakor ga ima na primer Trunk od sprejda. Škur pa zadaj in Miklavčič ob strani. Sam bo pa Kazimir vesta, kje ga ima Kazimir. Ob zibelci do groba stoji duhovnik pred vratni, da prejme plačilo za svoje delo. Komaj je človek zagledal luč sveta, že mora plačati sol, ki mu jo denejo v usta. Duhovičina dobro ve, da je nevednost ljudstva zanje najdragocenejša stvar na svetu. — Jakob Jert.

ISCE SE Ivan Ostojja, rojen v Ercegovnem, Boka Kotorska, ki je živel koncem leta 1924 v New Yorku. Ako kdo ve za sedanji naslov iskanega, naj izvoli pisati ga jugoslovanskemu poslanstvu v Washingtonu, 1520-16th St., N. W.

Agitirajte za "Prosveto"!

Fran Govekar:

ZABOTA

KONEC.

IV.

Jedva se je razlegel dvanajsti udarec, pa je nekaj zahropelo, zaprhlo, pošlatalo po durih, popraskalo kakor z dolgimi krempļji in zagodrnjalo kakor pošast na zver.

Gospa Liza je viknila, planila, in zbežala v sosedno spalnico. Zbegani in prebledeli Zabolja se utegnili obleči desni rokav svoje suknje, a ko je lovil levi, so se duri razletele in v sobo se je zavallil kavarnar Brence. Koncipistu se je zdela, da sega prav do stropa. Kakor glava pobesnelega bika se je videla kavarnarjeva plešasta lobanja z zavitim sivim kodrom in sicer temno zaripljeni obraz je bil zdaj zalit s krvjo. Njegove ribje oči so mu stopale iz jamic, skoki režeča usta se je videlo zversko zobovje in širok, krvavo rdeč jezik. Z

naporom se je premikal dalje, podprl svoj orjaški trebuh s stolnim naslonilom, a iz njegovih širokih, globoko sopehkih prs je prihajalo le strašno grgranje. In naenkrat je dvignil roko ter naperil molče na koncipista svetlo reč.

"Za božjo voljo, bodite vendar pametni!" je kričnil Zabolja, odskočil, planil in počenil pod mizo.

"Ho, ho, ho!" je hropel orjak, vrtil kakor blazen svoje ribje oči in stopil še korak bližje. Svoj trebuh pa je podprl z mizno ploščo.

Iz spalnice je zadonel grozen glas, napol krohot, napol jok. Bliskoma je šinilo koncipistu, drgetajočemu pod mizo, v glavo: tudi Liza je zblaznela od strahu in sramote! — a jedva je dvignil izpod ploče svojo glavo, je zagledal nad sabo kavarnarjeve ribje oči sredi krvavega, besno spačenega obraza, tik pred svojim čelom njegovo pest z bleketajočo se rečjo ter je začul iznovalo hropče izhrkvano grožnjo: "Ho! — ho! ho!"

Takoj nato pa je omahnil Brence za mizo na stol, si obrisal z veliko rumeno, rdečo pikasto ruto potni obraz, si natočil polno čašo vina in jo duškoma izpil. Globoko se je oddahnil, zabobnal s pestjo po mizi in zarezal:

"Na, zdaj se pa lepo in mirno pogovoriva, blagorodje! Tjale na zofo sedite in poslušajte!" In na velikansko strmenje Zaboljovo je položil predele velik kletni ključ.

Koncipist se je dvignil izpod mize, si oblekel najprej še levi rokav svoje suknje in se obnem čutil, kako enakomerno mu drgeče desno koleno. Kakor bi ga suvala navita vzmet, mu je odakakovalo koleno ven in noter, ne da bi ga mogel ustaviti. Ko ga je napel in se naslonil nanje z vso težino svojega telesa, je začelo z isto enakomerno brzino drgetati njegovo levo koleno. Zbegan in vdan je zdrnil na zofin rob.

"Gospod doktor," je začel Brence ječaje in sopihaje, "jutri na vse zgodaj pojdem h go-

spodu glavarju in mu povem... Nato se odpravil v Ljubljano k svojemu odvetniku, da mi napravijo tožbo... Da, da-a!" In zopet je zavzdihnil in pomolknil. "Mojo ženo lahko vzamete kar precej s seboj. Tamlje jo imate. Za svoj zločin boste kaznovani, meni pa gre poštena odškodnina. Da, da-a!" In zopet se je oddahnil. "V Ljubljani pojdem okoli vseh upravništev dnevnikov ter dam napisati "Poslano" na naslov Vašega gospoda očeta ter mu razložim javno, kakšnega sina si je vzgojil. Da, da-a!"

Pravkar je udarilo v stolpu mestne cerkve eno, ko je Zabolja po praznih, temnih ulicah kakor pijan omahoval domov.

Brence in gospa Liza pa sta sedela za mizo in veselo se smehljaje ogledovala papir, na katerem se je svetilo še sveže črnilo. "Hehe, štiri tisoč kronic! Iz lahka zasluženi. Vsak pol, kakor vselej. Tepček se ni kar nič branil, hehe!"

"Zakaj nisi zahteval šest, osem tisoč? Bržčas bi bil tudi podpisal, haha!" je dejala Liza in pritegnila nočno haljo, ki ji je zdrknila z golih ramen.

"Če bi bil prišel le še pet minut kasneje, bi bil mogel res zahtevati tudi deset tisoč... Samo še levi rokav bi bil moral sleči!" Liza je zakrohotala. "Res, res... samo še levi rokav, pa bi bilo vredno deset tisoč! A koga si privoščiva zdaj?"

"Samo še enega, potem se lahko umakneva v Ljubljano. Morda koncipijenta dr. Kocena...?"

"Ne, ne, prej še davčnega pristava Gorjupa!"

"Ali ta je lažji!" je ugovarjal kavarnar.

"Zato pa zrelejši!" je dejala Liza in kakor grlica veličastno odšla v svojo spalnico... Brence pa je odkobalil v nasprotno stran...

Tri dni nato je prejel Brence po pošti štiri tisočak, obenem pa je dobil Zabolja štirinajst dnevni dopust. Prosil je zanj koncipistov oče, dvorni svetnik v p. brzojavno na okrajnega glavarja. Hkratu pa je oče vložil na c. kr. deželno predsedstvo tudi prošnjo, naj mu sina iz zdravstvenih ozirov nemudoma premeste drugam.

Tako se je vozil koncipist Zabolja že četrtega dne popoldne z brzovlakom k svojemu dobremu papanu na graščino. V I. razredu vlakom sam sedeč za mizico, na kateri so ležale različne piščice, škarjice, dletka, usnjati likalnički, brušeno zrcalce v srebrnem okvirju, tuše, čopič in puder, se je lepi Don Juan manikiral, masiral in slikal po licih ter se samozavestno smehljajal.

"Oh, ti cigansko in božansko krasna, sladka Liza!" je razmišljal in si navijal jedva vidne brčice. "Vzlic vsemu — snoči pa je le prišla k meni na slovo. Sama! Da se osveti svojemu Otelu! O bože, bože, in s kakšnim temperamentom se je maščevala! — Na, na, kajpak, ubožica se je besno zaljubila vame in zdaj bo nesrečna vse življenje... Za uplenjeno nogavično podvezo sem ji vsilil sto kron in ji obljubil, da dobi za drugo še dvesto, če mi jo prinese sama, kadar bo utegnila. In prav gotovo mi jo prinese!"

Tako živi Zabolja vesel in srečen dalje, se zaveda svojih vrlin in se ponaša z vedno novimi uspehi pri lepem spolu. Zadovoljen je s seboj in ne muči ga nikak dvom. Nadebuden talent in socialno zares silno koristen član naše družbe! Komisar je šele, pa plačuje alimente za petero otrok, trikrat se je že odkupil zaradi zagrožene tožbe, ker je obetal zakon, in štirikrat se je poravnal z zakonskimi možmi, ki so mu kakor Brence hoteli prepušiti ženo nezvestnico...

Nov čas je napočil in talentom so odprta vrata do najvišjih karrier. Zlasti pa takim Don Juanom, povsod priljubljenim, povsod iskanim in ženstvu najsimpatičnejšim, — odlikamem, — promoviranim sub summis auspiciis Imperatoris.

GOVERNER SE PRIPRAVLJA ZA STAVKO.

Boston, Mass. — Governer Alvin T. Fuller govori, da namerala sklicati konferenco governerjev, na kateri bodo razpravljali o uporabi drugega kuriva mesto antracita. To povabilo pomeni, da namerava governer Fuller z uporabo mehkega premoga strešiti stavko rudarjev na antracitnem polju.

S POJA TEKSTILNE INDUSTRIJE.

Odpor proti nizkim mezdam.

Pittsfield, Mass. — Zdaj je prizadetih zaradi stavke, ki je pričela v soboto proti znižanju mezde za deset odstotkov v tkalnicah James & E. H. Wilson kompanije, tri tisoč delavcev. Stavka se je razširila na tovarne W. E. Tillotson Manufacturing kompanije, Brekshire Woolen kompanije in N. & C. Russel Manufacturing družbe.

Stavkarji so izvolili stavkovni odbor in ga pooblastili, da se pogaja s tovarnarji. To je prvi večji odpor proti mezdnemu znižanju v novoangleških državah.

Norwich, Conn. — Tkalci v tovarni New England Mills kompanije so zastavkali in zahtevali \$2.50 povišanja mezde na teden.

V NAJEM ODDAM štiri-sobno stanovanje, plin in elektrika v hiši. Vzajemem pa le odraslo družino in ne več kot z enim malim otrokom. Najemnina je \$20.00. — Nadalje imam za v najem dve opravljeni sobi z vsem pohištvom. Oglasite se pri lastniku na: 312 Mineral St., Milwaukee, Wis. (Adv.)

Severa's Skin Soap

Idealno, fino in čisto milo za toaletno, kopelj, šampur, britje. Izvratno za kopanje otrok in malčkov.

Cena 25 centov.

Vsaki dan rabite

Severa's Antiseptol

za grgranje grla in izpiranje ust; prepreči bolezi v grlu, ohrani ter naredi lepe in bele zobe in utrdi mehka željuzi. Čisti operno sapo in drži ostro volilno in zdravem starnu. Cena 55 in 60 centov.

Zahtevajte najprej pri lekarni.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (July 30.-1925) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Cero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši.

Groceriesiam, sladčiarjem in v prodajalnih šoleznine damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite za informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

MEDVLADJE
SOCIALEN ROMAN.
Spisal Jože Pahor.

(Dalje.)

Stana je strmela in gledala deda. Kri ji je planila v obraz, v grlu jo je davilo.

— Kdo ste vi? — je vprašala z muko.

— Zorn. Z Rojnikom bi rad govoril. Rekli so mi, da bo tukaj!

Smehljaje se je spet buljil v dekle. Toda ta se je hitro zavedla.

— Ali je Rojnik v Gorici? — je vprašala trdno.

— Kako pa! Saj smo obedovali... — In kdo vas je poslal semkaj? — mu je naglo presekala besedo.

— Poslal? Nihče, kaj bi me pošiljali! Nekaj bi govoril z njim, nekaj važnega, pa ga ni! Osladno se je smehljajal.

— Ali bi mi znali povedati, kam je krenil? Saj vlak gre vendar kasno!

— Lepa družba, lepi prijatelji! — se je izzivalno vmešal stavec. — Drug drugega sta vredna. Ali vas ni nič sram, da s takimi prevetazimi iztkate po hišah? Ali ne veste, kam ste prišli? Ali ne vidite hiše v žalosti, da zbijate šale?

Stavec se je razburil in začel vpiti, da se je Zorn umikal.

— Da, da! Moje so žalje! — je jecljal. — Pogreb ste imeli! Torej Rojnika ni bilo?

— Tudi njegov prijatelj niste! — je vzkričelo dekle. — Nikdar niste bili, lažete!

— O, prosim, gospodična! — se je opravičeval vinjeni mož. — Kako si upate govoriti? Kdo pravi, da nisem?

Toda Stani se je zagnusil, čutila je, da so tega zopnega človeka privedli na njih dom posebni nameni. Nikdar ji ni bil pravil Rojnik o njem, zato o prijateljstvu ni moglo biti govora. Samo tega si ni znala pojasniti, zakaj bi neki prišel Rojnik v Gorico, ne da bi se oglašil pri njej. Ali pa morda se pride? Do zadnjega vlaka je res še čas.

— Le mu povejte, svojemu prijtelju, — je rohnal stavec, — le mu povejte, naj ne pošilja sem takih zvodnikov! Ta hiša je prepoštena, da bi vi stopali čez nje prag! Ne prikažite se mi več, s silo vas bom dal pognati na zrak!

Zorn je nekaj mencial, kakor bi želel poravnati se s starcem, toda Stani je bilo tudi že odveč.

— Tam le so vrata! — mu je pokazala. — In pa trezni pridite, kadar boste spet iskali Rojnika, svojega prijatelja!

Vinjeni mož se je zgubil iz hiše, zadovoljen, da ni bilo hujskega. Prinesla ga je zgolj zlobnost, da bo iznenadil Rojnika, s pretezo seve, da mora govoriti z njim nekaj nujnega. Spočetka je šinil tudi mladega Slaka, ki mu je bil dal naslov, naj gre z njim, toda ta se je vendarle sramoval pustolovščine, spričo sorodstva. Da je bil brat Ivan v ječi, je zvedel od Grudnovke. Zavzel bi se bil zanj, toda nasprotstvo med gospo in Grudnom je postalo nasprotstvo tudi med njim in Grudnom. Izogibal se mu je, kaj še, da bi ga šel prosit milosti!

Staremu Kocjanu je zažarel obraz, ko je Zorn odšel. Pomiril se je, Stanina odločnost mu je ugajala.

Zdaj vidiš, kako imam prav! — je dejal zmagovalno. Zdaj si se prepričala! Ali niso podli?

Dekle je molčalo in si skušalo razjasniti, kar se je bilo prav izvršilo. Ali je to spletko? jo je mučilo. In kaj je z Rojnikom, če je res v Gorici? Kako naj si razloži ta odurni obisk?

— Pa niso vedno taki! — je razlagal stavec. — Po navadi so gladki ko jegulje. Sama popolnost, da strmiš vanje kakor v nekaj zvišenega! Proti nam so pa lahko, kakor se jim zdi in kakor si vidi! So lahko prostački, kdo jim brani! Mi smo nižji, smo globoko pod njimi, zato pa smejo, kar hočejo!

Stavec se je naslajal s svojimi besedami.

— Torej Rojnik se piše! Vidiš, Rojnik ni nič boljji, kakor so vsi! Samo hlina in skrivna se, kadar govori s teboj; pa bi bil drugače vsega zmožen, kakor ta njegov pijani prijatelj!

Še nevarnejši je! Ti le se vsaj razgalijo do golega, da jih lahko o pravem času spoznaš in pretehtaš!

— Ni res! — je ugovarjala Stana. — Tega še videla nisem nikoli! Lažnik je, slepar!

— Bojim se zate, Stana! — je ponavljajal stavec resno. — Bojim se, vidim, da te je že omamilo! Glej, da ne drviš v nesrečo, ki preži na tvojo glavo! Glej, da se ne boš kesala prepozno, prevarana, zapuščena in osramočena! Bojim se, Stana, pod neprijazno zvezdo si rojena!

Stari Kocjan je svaril, a dekletu ni šlo k srcu, ni je prepričal. Razdvojena je bila, res, čakala je tudi, da se zdaj oglasi Rojnik sam, če je prišel v Gorico, toda starčev govor je ostal brez odmeva. Kakor ni mogla razumeti očeta, tako ni razumela deda. V obeh je videla neko mržnjo, neko pretirano sovražnost, ki ni imela pravih korenin, zadostno upravičenih vzrokov. Posebno pri starcu se ji je zdela tuja in nenaravna. Oba, tako oče kakor ded, sta mržila Rojnika z vsem gnevom in vendar nista človeka niti poznala! Ko bi obovraženi mož stopil zdaj k njim v hišo, bi ga pozdravila prijateljsko, kljubovalno prijazno, nalašč, le da bi pokazala dedu vso njegovo krivičnost.

Toda popoldan se je nagibal, hladno jesensko svitanje izza oblakov, ki se niso ganili z mesta, je trudno tonilo v daljo, melanholijski aster in georgin in rumenečega vejevja je šla tiho mimo ljudi. Rojnika ni bilo in ko se je ded poslovil, je dekle vedelo, da ga tudi ne bo več. Ostala je sama s svojo bolečino, pekoče solze so ji vrele v lepe oči.

6.

Med tem ko je Zorn šel na svojo pustolovščino, je bil mladi Slak po opravku na glavarstvu. Imel je kot glavni član okrajnega prehranjevalnega odbora svojo sobo, svoj "urad," kakor je sam rekel, in se je tekot vojne do dobrega seznanil z uradništvom. Kadarkoli je česa rabil, se je zatekel k temu ali onemu, da so mu rešili stvari, ki bi sicer nikdar ne bile prišle na vrsto. Ker so uradniki vedeli, da mnogo tehta in da ima vpliv med drugimi važnimi veličinami v okraju, so mu temu hitreje ustregli, dasi se je zadnje čase tudi njihov stroj bolj in bolj ustavljal in bi jih prav nič ne žalostilo, če bi nekega lepega dne tudi popolnoma obtičal.

Škodoželjno so se posmehovali ter se sprehajali iz sobe v sobo, prenašaje novice in čakaje nečesa velikega in nenavadnega, kar je viselo v zraku in čakalo, da se pretrže samo še drobna nitka.

Danes je imel mladi Slak posebno kočljivo in neprijetno zadevo, učitelj Osojec mu je postal nadležen in napoti, iznebil bi se ga rad iz občine za vsako ceno. Ob svojem času ga je vabil v družino, posebno za razne veseljaške priložnosti. Mnogo si je prizadeval, da bi ga pridobil, ali učitelj se je umikal in izgovarjal, da ne pije. Slak je razumel to po svoje in dokazal o priliki svojo radodarnost. Osojec pa je bil od tedaj še bolj nepristopen in tuj. Mladi veljak je čimdalje bolj sumil, da mu je učitelj prikrit sovražnik, in nekateri podajačji, ki so mu prinašali ne prav laskava mnenja raznih občinarjev o gospodarstvu in občini, ki jo je imel Slak v pesteh, so ga prepričali, da rovari proti njemu. Tedaj je sklenil, da se bo maščeval kakorkoli, in mržnja mu ni dala več miru. Ker ni mogel v taki zadevi naravnost h glavarju, ki je bil trd Nemec, je pa skušal po ovinkih, poiskal je dobrega znanca, uradnika v politični službi.

— Kaj poveš novega, doktor? — je vprašal koncipista in mu ponudil cigareto.

— Durehalten! — se je muzal uradnik, — Kar na jug poglej, saj menda imaš kaj zemljevida!

Slak je sedel in prekrizal roke na prsih.

— Takih reči se ne ustrašimo, — je odvrnil s posmehom, — smo jih vajeni!

— Da, novo prebiranje, pa je stvar v red! — Kaj bi prebirali, kar vse skličite v kasaarne! Boste vsaj rešili vprašanje prehrane? sicer nas bodo ljudje še križali, nas, ki moramo deliti, pa nimamo kaj!

Uradnik je kimal in se škodoželjno smehljajal.

— Pa vas zraven, — je pristavil veljak, — da ne pozabite! Nov veter je začel pihati, saj ga čutite, ne? Tudi po vas gre, ha, ha!

(Dalje pethodija.)

NADUHA

Najbolji napad NADUHE se zaščiti s sladkorjem (Sugar) in s... Dr. R. SCHIFFMANN-OV ASTHMADOR, ki ga naravnost do sedaj... Zahtevajte najprej pri lekarni.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VOĐSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.